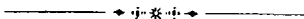

ՆՈՐ ԵՐԳԵՐ

≡ Վ Ի Կ Տ Ո Ր Ի Ս Ա Ղ Ա Ն Ո Ւ Ր Ի ≡

ՍԻՐՈՅ ԵՐԳԸ

ԱՌ ԳԱՐՄԵՆ ՍԻՆՈՒԱՊ

Իղբայրական հաւատքի գիմակ դըրած եթէ գայ
Նենգը քեզի, եւ հրնա՛նք քու դաշտերուդ վըրայ
[դաւն,
Եւ մոռացօնքը գործէ իր վատութիւնը դըժնեայ,
Թող քու հոգիդ յեղեղէ՛ քու տազնապիղ ու վշտիդ
Որ հոս եմ ես անվըտիտ:

Եթէ մըրըրկը փըշրէ երազին թեւն օդահերձ,
Ու դալկութիւնն ելլէ վեր եւ տարածէ իր ճանկերն
Հոն ուր ըզձանքդ կերտեր էր զըրզարան բարւ
[ծրաբերչ,
Ուրախութեան եւ յոտսյնոր ճաճանչներ լուսագէտ
Քեզի պիտի ցաթեմ ես:

Ու թէ խաւարը երբեք ճակատագրին ճամբուն
[վրայ
Քեզ պարուրէ ու քաշէ վար՝ անդունդին զաշարու
Աքերուն մէջ, կանչէ՛ դուն, դուն իմ անունըս
[կարդա,
Եւ ես՝ ըրած սիրտըս ջահ՝ պիտի թըռչիմ փու
[թապէս
Ու քեզ պիտի փըրկեմ ես:

ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Ան վերջին նայուածքն անոր կը գուրցէր.
« Ինչո՛ւ համար չեմ հաւատար, ինչո՛ւ
« Պիտի սըտէի. հոգիս բովանդակ
« Չեմ տեսներ դուն այս իմ աչքերուս մէջ:

« Կեցի՛ր, մի՛ ստիպեր զիս որ պաշտպանեմ
« Ինքզինքս, հերքեմ խօլ ամբաստանութիւնն»:
Աս կերպով բիբերը կ'աղաչէին,
Բայց չըբացուեցան կարմրալար շուրթերն:

8 ՈՒՆԻՍ 1910

Ո՛չ, վասն զի ուներդ բախտ՝ արթունի՛
Երբանիով ծանրացուց՝
Սանդունդներդ կ'ելլեմ վեր,
Եւ կը զարնեմ քու դըրան
Եւ կ'երգեմ այս մատրիկալն:
Այլ լաւ գիտեմ որ դուն միտած չըրերու
Ըստորմիջէն կապտորակ
Կը սաւառնիս՝ հոգոյն անխէթ թեւերով՝
Դէպ հոն՝ ուր մէկը չըկայ
Որ դըրուատէ կամ բասրէ.
Դէպ ի գմայլման լըռութիւններն, երազի
Դէպ ի մարդերն անսահմայ,
Գաղափարին դէպ ի ազատ երկինքներն:
Գիտեմ որ դուն խանդակաթ
Չես երկաւոր պըճութեանց
Եւ զըռնիկ պարծանքի.
Գիտեմ որ քու երգերուդ
Մէջ կայ նըշոյլ ու փայլակ.
Եւ կը սիրէ ու կը ճանչնայ քու ոգիդ
Փոթորիկներն ու կոխներն,
Եւ ստորաքարը կըլքերու դէմ կը ցասնու:
Ասոր համար իմ հոգիս,
Ո վ քոյր, ըզքեզ կ'ողջունէ:

«ՏԵՍԱՅ»

Տեսայ որ մութ մահնիս քով
Ամբիժ հրէշտակը մահուան
Կը մօտեւոր հըրճուանքով՝
Ճաճանչաքեղ՝ աննըման:

Փունջն իր ոսկի մագերտուն
Եր աչքերուն վարազոյր,
Ու ժըպիտով շըրթներուն
Կ'ըսէր ինծի. — Հետս եկուր —

Յափրէլտակուած լուսակաթ
Գողտըր դէմքովն՝ հոգեկին,
Սին գործերէ խոնջ՝ վրհատ՝
Կ'երկընցընեմ իմ ձեռուին:

Եւ սիրտըս երբ մահացուի
Այն կատարեալ հանգըստեան
Սուրբ հաւատքին կը բացուի,
Զոր կը շնորհէ ինք միայն,

Կը շընչէ ձայն մը ժրպիւրհ
Իմ ականջիս մօտ յանկարծ.
«Արթընցիր, օն, ոտք ելիր.
Քալէ՛, խաչդ ուսըդ զարկած»:

ԵՂԻՔԱՅԻՄԱՆ ՍԵՐ

Պիտի ուզէ՛նք զիրար սիրել, եղբայրներ,
Պիտի ուզէ՛նք վանել վտարել քէնն ու ոխն,
Ատելութիւնը, նենգն ու դաւն ու նախանձն,
Ու բոլոր մութ կիրքերը մեր սընսպարծ
Ունայնութեան յաղթահարուին, ու խօսի
Բարձր, ազատ, յըստակ այն ձայնը միայն՝
Որ կը խեղդուի, կը ծածկուի շատ անգամ
Տըխուր՝ պըղտոր հըպարտութեան ճիչերէն,
Կայէնի ժանտ ու վատշըւէր մոլուցքէն:
Պիտի ուզէ՛նք սիրել զիրար, ու սիրել
Բարին, քնել բարին, հըգօ՛ր թեւերով
Թըռչելով վեր ամէն մըթին անդունդէ,
Կամբերնիս մեր ափին մէջ պինդ բռնելով,
Լուսացընցուդ եւ շէտ՝ զերդ սուր մ'յեսանուած՝
Ժիտ եւ արթուն թըշնամիին դէմ՝ չարին:
Պիտի ուզէ՛նք որ մարտկոցներն իյնան վար,
Զարդուփըշուր բլլան բոլոր չըղթաներն,
Եւ գուարթալոյս աշուրներով դիտել պիշ
Այս գերազոյն զեղեցկութեամբ պատարուն
Անհետագօտ ըսքանչելի տիեզերքն,
Այս մարդուն, այս անտառակներն, այն լեռներն
Եւ այն ծոցն. օ՛ն, թող միակամ միաշունչ
Զեռքերն իրար փնտռեն, կըցուին իրարու
Եղբայրական սեղմունքներով, եւ յուզուած
Խօսքը գոռայ. Սիրենք զիրար, վաղը մենք
Պիտի չկըրնանք այլ եւս ներել մէկմէկու,
Եւ յոյս մ', երազ մը տալ փախչող այս ժամուն
Եւ կամ պարգեւ մը զըթնութեան: Վաղը մենք,
Քաղցր եղբայրներ՝ որ մեզի հետ կը տեսնէք
Արեւն եւ այս ջինջ գիշերներն, եւ անցուն
Աստղերու այս յաւերժական հրաշալիքն,
Ո՛վ եղբայրներ, վաղը պիտի մեռնինք մենք:

Գ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն

Երկընթի դրան դիմաց հոգի մ'երեւցաւ,
Եւ մեծ հրէշտակ մ'անոր հարցուց. — Ո՛վ ես դուն,
— Ըզգաստացող մեղաւոր մ'եմ, կը յուսամ
Եւ կը խընդրեմ ինձ մըրցանակ. — Պատմէ արդ
Ի՞նչ էր յանցանքդ եւ ի՞նչ զըղշումդ. — Սիրեցի
Նէ որ սիրոյ կըտղուցնէրու խօլ թափով՝
Ահեղօրէն, շամբօրէն ինձ անձնատուր՝
Տարփանքներու սէգ ու պըղտոր հորձքին մէջ
Կ'արհամարհէր նոյն իսկ երկնի պատիժներն:
Օրին մէկն ես յանկարծ կախէ բըռնուած
Եւ մըտածկոտ յաւերժական փըրկութեամբս,
Ուզեցի այն արբշիւ հոգին սիրովառ
Մերժել ինձ. եւ զի անկէ շուտ պըրծիմ,
Ըստիպուեցայ նէ փաթթուած էր ինձի
Տնորակոծի մ'յամառութեամբ) յօշոտել
Պատառ պատառ, անփոյթ նէրա ճիւղերուն
Ուարիւններուն. սակայն պըրծայ վըրջապէս:
— Կորսուէ՛, զնա՛ (պատասխանեց խըստօրէն
Հրէշտակը), շուտ այս սուրբ սեմէն հեռացիր.
Ամէն ասեմ՝ զայն կը պըրժես կենալով:—

Պ Ա Ղ Ի Ի *

(Աւ Կ. Մ.)

Ուրեմն, ո՛վ օրիորդիկ, առ վաղիւ ...
Երեք մտածէր ես, ըսէ ինձ, ի՞նչ գաղտնիք
Կը պարփակէ իր մէջ այս բառն. ո՛չ անցեալն
Եւ ոչ ներկան՝ թէ եւ ժրպտուն՝ ծիծաղկոտ
Զըքնադագեղ արեւով,
Զուներն դիւթանքն, անթառամ՝
Անհուն դիւթանքն այն բառին,
Թէ՛ երբոր ան ըսպառնայ, թէ՛ խոստանայ.
Զի իր իմաստն յըստակ է. —
Ո՛վ գիտէ ի՞նչ նոր պատահար կը սպասէ՝
Մեզի. խօսքեր անուշակ
Թէ՛ զարմանքի մատանշներու. ջինջ կապոյտ
Թէ՛ մըրքիկներ. անտառակնե՞ք լեռնային
Եւ ծաղկազարդ մարգէր, աղուոր բըլրակներ
Թէ՛ խորանդունդ վիհիւ, ժայռեր սեպ. վաղիւ.
Վաղիւ՛, կախարդ անծառօթ,
Զոր ցնորքը զուր կը պատէ
Ուրախութեան եւ կամ սուգի ըզգեստով.
Վասնք զի միշտ կը խաբէ:
Յաւերժական ըսփրկքս, որու ամէն ինչ

* Վերջին քերթուած Վիկա. Աղանուրի:

Տեղիք կու տայ, եւ որու
Հնարանոր է ամէն ինչ:
Ամէն ինչ. ո՞վ օրհորդիկ, կ'իմանա՞ս:
Նըշոյլ մ'յանկարծ կը հալէ
Կը ցըրուէ մէզ՝ մառախուղ.
Եւ ցընծութիւնը մայիսի կը դառնայ
Անոյ թոյրեր բերող մեղմիկ սիւքին հետ:
Ամէն ինչ. եւ տըքախն մէջ ուր կու լար
Անվըտտա՞ դառն կասկածն,
Յանկարծ՝ ինչպէս Արուսեակի
Իրիկուան դէմ՝ կը վառի
Կը ժրպտի յոյս մը սիրուն,
Խոստում մ'որ բնաւ չի սըտեր:
Ամէն ինչ. եւ շատ յանախ՝ երբ առոյգ
Հասակը բիւր երազներով կը պըճնէ
Գանգուրագեղ ճակատ մ'իբրու պըսակով,
Կուսական զոյգ աչքերու մէջ կը դընէ
Զոյգ լուսալիւր կայծակներ:

ԵՐԱՋԻՆ ՄԵՋ

Էր կորսըւած ամէն ինչ:
Զուր էր խընդրած եղկուհին
Խօսք մը, խօսքիկ մ'հին սիրոյն
Այն իրիկունը տըխուր.
Եւ վըշտահար ու միայն
Կը յեղյեղէր երազուն.
«Ո՛վ Տէր, ո՞վ Տէր»:

Ուրիշ ոչինչ չէր բեր.
Սահմըռած սիրտն. ալ ուրիշ
Խօսք չէր գիտեր հոընտիւնով.
Նէրա՝ որուն կը սեղմէ
Կոկորդն հանգոյց մը խեղդող՝
Կը յեղյեղէր երազուն.
«Ո՛վ Տէր, ո՞վ Տէր»:

ՄԱՏՏԻԿԱՆ

(Ա. Մարգարէի Լ. Տ. Պ.)

Այլը մընչեց. Այսբան շուշան, այսբան վարդ
Ուսկից գըտաւ նէ. օր մ' ինծի ծանօթ չէր
Պարտութիւնն, արդ ո՞չ եւս, տեղիք կու տան արդ
Գոյներս հանդէպ նէրա գիրք՝ Թարմ այտերուն:

Արփին գոչեց. Ամէնէն մեծ նախատինքն
Անկէ՛ եկաւ ինձ. արձակեց աստուածեան

Նըշոյներուս դէմ վըհուկի իր վարսերն
Եւ անոնցմէ գեղեցկագոյն երեւցան:

Երկինքն հեծեց. Զեզ իր խարտիաշ ծամերով
Եւ նըկարէն ծաղիկներովը դէմքին.
Իր խոր ու մեծ աշուրներուն կապտոյնով
Ալ ինձ յաղթեց այս հըրելտակն երկրաւոր:

ԱՆԻՏԱ ՊԻՈՒՆԱՍՈՒՆԻՒՐ

— — ՅՈՒՂԱՐԻԱԼՈՐՈՒԹԵԱՆ

Յաղթանակն է. կը տեսնե՞ս դուն.
Կը լըսե՞ս դուն երգերն հընչուն.
Քու Թաղուած՝ խոնջ մարմնոյդ համար
Քաղեր են բիւր վարդեր, դարենի անհամար:

Այս է վիճակը պըւէտին.
Զեն յարգեր զայն, կամ թէ կ'ատեն.
Հընձեց մահուան զայն գերանդին,
Կը հասկըցուի ու կը գովուի այն ատեն:

Երբոր բերբըրդ տակաւին
Կը դիտէին պայծառ արփին,
Հակտիդ դրոշմեց փառքն իր շողինւն
Ու քեզ մընչեց խօսքերն իր խոր, շողողուն:

Բայց դամբանէդ քեզ կը տանի
Վերակենցաղ՝ լուսապըսակ՝
Ապրողներուն դէպ ի դառակ
Իր թելերովը կաշմբուռն, անուանի:

ՅԵՐԱՆՁԻՍԿԵԱՆ

— — — ԵՐԱՊԱԳԱՑՈՒԹԻՒՆ

(Ա. Յովհաննա Պառէն)

— Սուրբ Ֆրանչիսկոս, կարծես թէ ես կը լըսեմ
Թուփին տակէն տըխուր լըչիւնը օձին:
— «Ես կը լըսեմ լըրչիւնն հեղիկ սողոցիին
Եւ թըլուռին դայլայլիկները վըսեմ»:

— Սուրբ Ֆրանչիսկոս, ճահիճի հոռ մը զագիւր
Ատառայիւն ճամբէն ինծի կը հասնի:
— «Ես կ'առնեմ հոռ կենիստայի, ծոթիւրինի,
Կ'ըմպեմ ես օդ մը ցընծաւէտ, կենալիւր»:

— Ուրբ Թրանսիսկոս, հոս կ'ընկղղմինք, կ'իջնէ
 Գիշերն ահա, հեռու ենք մեր խըցիկէն: Վար
 — Աչուիդ տիղմէն վերցուր, մարդ, տես կը
 [ծաղկեն
 Ահա դրախտներն երկընքի շինջ աստղեր վառ»:

ՄԱՏԻԻԱՍԼ

(Աւ Կոմունիստ Կ. Լ.)

Զըքնադագեղ Կոմունիստ, լաւ գիտես գուն
 Որ ասպետներ, քերթողներ բիր՝ եռանդուն՝
 Քեզ նիւթ ըրած իրենց գողտրիկ երգերուն
 Կողոպտեցին բոլոր կանառն աստղերուն,
 Լիբանանու վարդենիներն, ու ծովուն
 Մէջ ծածկւում զանձերը շինջ՝ պըսպըղուն:
 Ուրիշ բան չի մընար ինծի, բայց միայն
 Քեզի նայիլ՝ մըտածելով աստղերուն,
 Ծաղիկներուն եւ մարգարտեայ քարերուն:

Ի ՄԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԵՐ

Արշալոյսին լուռութիւնները կարծես
 Պիտ՝ ըսեն. — Ո՛ւր է ան՝ որուն յայտնեցինք
 Մեր գաղտնիքներն ու տըլինք վառ զմայլումներ:

Մայիսի շինջ երկինքներուն մէջ՝ զուարթ
 Մայրամուտքին՝ ծիծեռնակները գունդ գունդ
 Պիտի ճըմունեն. — Ո՛ւր գընաց ան՝ որուն մենք
 Հոգին մեր հետը կը զգայինք. կը զգայինք
 Որ կ'ընկերէր մեզի, ու վեր կը թեւէր
 Կը մըխըրճէր անհունին մէջ մեզի հետ: —

Ու պիտ՝ հըծեն վարդերն. — Ո՛ւր է սիրելին,
 Որ կ'իմանար գաղտնածածուկ մեր լեզուն: —

Եւ հարցընէ պիտ՝ իրիկունն. — Անիկա՝
 Որ կը պաշտէր հեշտ մոռացօնքը՝ զոր ես
 Կը հեղումս՝ ուր փախաւ: — Աստղերը միայն
 (Կարծեմ) պիտի լռեն իրագէտ եւ զուարթ:

ՄԱՍԾՈՅԻ ՎԵՐՁԻՆ ԵՐԳԸ

Ծով, քեզի՛ է վերջին երգս.

Անլաջ՝ քեզի՛ կ'ըսեմ հուսկ խօսքս յուսահատ,
 Ո՛վ իմ վըշտիս նըման անծայր անհուն ծով:
 Այս իմ տարփանջըս խօլ, այս հորձքն, այս
 [ծարաւն՝

Ի գուր եղան. ճըշմարտութիւնն այս է, այս,
 Ի գուր եղան. ու ծարուած
 Իմ խրոխտանքիս մէջ գոռոգ՝
 Տեսքով՝ զըւարթ, բայց ոչ երբեք հասկըցում,
 Անցայ ես այս կենսքէն իբրեւ անծանօթ՝
 Դէպ ի ափունք մ'անծանօթ,
 Խածխըծելով երկու ձեռքս
 Որպէս զի ճիշտ բըռնեմ:
 Ծով, քուկինդ եմ, զըրկէ՛ զիս,
 Սեղմէ՛, փակէ՛ զիս, ինչպէս
 Զեղաւ երբեք փակում, չեղաւ սեղմում
 Այս իմ մարմինըս պաշտելի կուրծքին վրայ:
 Հոսբորբոք մի՛սըս քուկդ է,
 Զայն դու քու բիր գալարներով պարուրէ.
 Հանգչի, քու մէջդ ինչայ վար
 Հուսկ ամոքում՝ յաղթւած
 Ահեղագոր համբոյրէդ:

ՃԵՌԱԽՈՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՍ

Ու ձեր սըրտերն էին յոյսով թաթաղուն,
 Մըտքերը ձեր ապագայի մտածումով.
 Անգիտակից՝ գերդ խոտ, ծաղիկ ազագուն
 Որ կը թօշնին մի միայն մէկ նըշոյլով:
 Ու ձեր սըրտերն էին յոյսով թաթաղուն:

Միթէ մենք չէ՞նք խոտի ծղիկներ երկրի վրայ.
 Եւ արեգակը չի՞ ժըպտիր անտարբեր
 Դառն ու դժխեմ բախտին որ մեզ կը մընայ,
 Զափըփելով հանդերձ րոպէն մահաբեր:
 Զէնք միթէ մենք խոտի ծղիկներ երկրի վրայ:

Լուսնակը ձեր տուներուն վրայ կը ժըպտէր
 Երէկ, այսօր չի փընտռեր, չի՛ նայիր, լուռ
 Կ'անցնի կ'երթայ. գերեզմաններ ու անըր
 Ամէն տեղ. յարկ մը չըմընաց կանգուն՝ ուր
 Լուսկանը ձեր տուներուն վրայ կը ժըպտէր:

